

100 Dagen...

100 Dagen is doorgaans de grens die wordt gebruikt om terug te kijken op de eerste ervaringen van een ambtstermijn. Een eerste moment voor bezinning, voor het evalueren van de initiële resultaten van het gevoerde beleid, voor het stellen van kritische vragen, en voor een voorzichtige vooruitblik. De 100 dagen grens krijgt hiermee een bijzondere betekenis.

Krap 100 dagen en de 20-ste eeuw behoort tot het verleden. 100 Dagen nog en we sluiten een periode van 100 jaar af die ongekende veranderingen op sociaal-cultureel, wetenschappelijk en technisch gebied te zien heeft gegeven. Een eeuw die zich ook politiek-militair kenmerkt door ingrijpende internationale veranderingen, vele conflicten, vaak gepaard gaand met een apocalyptische vernietiging van mensen en materieel, en door militair-doctrinaire veranderingen als gevolg van een groot aantal technologische ontwikkelingen en de toepassing ervan te land, ter zee, in de lucht en in de ruimte.

In sociaal-cultureel opzicht kenmerkt de 20-ste eeuw zich, zeker in het welvarende deel van de wereld, onder meer door de opkomst van de massa- en consumptiemaatschappij. Het is ook de eeuw van de stijging van de welvaart, van de

opkomst van de verzorgingsstaat, van de sociale ontwikkeling naar gelijke rechten, en in toeneemende mate scholing, en dit alles ingebed in wettelijke kaders. Het individu staat daarbij nadrukkelijk centraal.

Wat wetenschappelijke en technische ontwikkelingen betreft, springen in het oog: de grootschalige toepassing van elektriciteit en mechanisatie, het vergroten van de productiviteit door toepassing van de lopende band en verdere automatisering, de opkomst van telefoon, radio en televisie, de ontwikkeling van de auto, het vliegtuig en natuurlijk de informatisering (informatie en communicatie-technologie-ICT) met haar vele toepassingsmogelijkheden op het gebied van informatieverwerking, -verwerking en -voorziening.

In politiek-militaire zin kenmerkt de 20-ste eeuw zich door revolutionaire verandering in de internationale verhoudingen en de ordening der staten, door een veelheid aan vaak grootschalige conflicten, en door revolutionaire materiële ontwikkelingen. De 20-ste eeuw is de eeuw van onder meer de tank, het vliegtuig, de mitrailleur, het gebruik van de ruimte, de ontwikkeling en toepassing van de atoombom, en de nucleaire wapenwedloop.

In feite kent de 20-ste eeuw drie grote perioden van staatkundige verandering. In de eerste plaats de periode 1910-1919. Een periode waarin de oude ordening van de Europese staten onder invloed van de Eerste Wereldoorlog volledig ineenstort en een nieuwe kaart overblijft, die tot ongeveer 1940 blijft bestaan.

Tijdens de tweede periode, van 1940 tot 1949, wordt multi-polariteit onder invloed van de uitkomsten van de Tweede Wereldoorlog vervangen door een bi-polaire wereld. Die bi-polaire wereld blijft tot 1989 bestaan. De derde periode ten slotte betreft het tijdvak 1989 tot heden. Een periode waarin structuren veranderen, internationale verhoudingen opnieuw gestalte krijgen. Een periode ook die nog niet is uitgekristalliseerd en die zeker het eerste decennium van de 21-ste eeuw zal domineren.

Wat heeft deze eeuw nu in essentie laten zien? Zoals gezegd, grote veranderingen en ontwikkelingen, vaak revolutionair, maar ook paradoxaal van aard. Waar wetenschappelijke ontwikkeling de basis heeft gelegd voor vooruitgang in bepaalde delen van de wereld en op specifieke

gebieden, zien we in andere delen van de wereld specifieke kennisgebieden achterblijven. Waar in een deel van de wereld welvaart domineert, kent de wereld anderzijds ook grote armoede en wordt het verschil tussen arm en rijk steeds groter. Automatisering heeft haar vruchten afgeworpen. Daarentegen leidt automatisering ook tot minder arbeid en worden mensen gedwongen hun toenemende vrije tijd anders te besteden dan vroeger. Als gevolg van industriële ontwikkelingen en toepassingen is ook het gevaar van milieurampen toegenomen.

Ten slotte kenmerkt de 20-ste eeuw zich door grote veranderingen wat betreft het karakter van de conflicten. Van totale conflicten als de Eerste en Tweede Wereldoorlog naar de beperkte conflicten in de tweede helft van deze eeuw. Bovendien is een kentering waarneembaar van het reguliere naar het irreguliere conflict. In zijn algemeenheid kunnen we stellen dat tegenstellingen zijn blijven bestaan en in een aantal gevallen zelfs groter zijn geworden.

De grote vraag is natuurlijk: hoe zal de 21-ste eeuw eruit zien? Welke ontwikkelingen zal zij brengen en zal zij net zo revolutionair zijn als de 20-ste eeuw? Zullen de ontwikkelingstempo's in de verschillende delen in de wereld convergeren of verder divergeren? Vooralsnog ziet het er niet naar uit dat de bestaande verschillen en bronnen van conflicten zullen verdwijnen (gebrek aan water, overbevolking, tegenstellingen tussen arm en rijk, etnisch-culturele en politiek-religieuze tegenstellingen). Een andere te beantwoorden vraag is: hoe houden we de wereld beheersbaar en hoe haar te regeren? De transformatieperiode die in 1989 is ingezet is nog lang niet ten einde. Onduidelijk is hoe de internationale gemeenschap zich uiteindelijk ontwikkelt en wat de invloed zal zijn van verdergaande globalisering. Waar staan we ten aanzien van de informatie- en communicatietechnologie (ict)? Wat zal de invloed zijn van verdere automatisering?

Ten slotte, hoe zal de politiek-militaire omgeving zich verder ontwikkelen? Wat is de rol van defensie in de 21-ste eeuw? In hoeverre zijn we bereid visie te vertalen naar consequenties voor de defensieorganisatie? Wat is de realiteitswaarde van een Hoofddijnennotitie, die de basis moet vormen voor de samenstelling en kwaliteit van de Nederlandse defensieorganisatie in de eerste decennia van de 21-ste eeuw? In hoeverre houdt

zij voldoende rekening met technologieontwikkelingen die binnen afzienbare tijd te verwachten zijn?

Amerika als supermacht heeft een welhaast onaantastbare voorsprong op gebied van militaire materieelontwikkeling en ict en is als enige in staat die voorsprong te behouden. Hoe houden we dit gat zo beperkt mogelijk en wat betekent dit in de internationale verhoudingen? Nationaal gezien zullen we de voorzichtige inspanningen op het gebied van samenwerking moeten intensiveren. Niet incrementeel, maar waar nodig direct en volledig. Lange-termijnkaasschaven, al dan niet in de vorm van kaasblokjes, is pijnlijker dan op korte termijn visionair onderbouwde harde noten te kraken. We zullen ons ook meer moeten oriënteren op internationale samenwerking in het kader van het gebruik van de ruimte, de *high ground* van de toekomst. We zullen beslissingen moeten nemen die transformatieperioden overbruggen. In dit kader moeten vragen worden beantwoord over de toekomstige rol van de huidige hoofdwapensystemen. Wat de invloed van al deze ontwikkelingen op de organisatie, de doctrine en niet in de laatste plaats het personeel zal zijn, is moeilijk te voorspellen. Wel staat vast dat de omgeving hoge en vermoedelijk steeds hogere eisen zal blijven stellen aan de kwaliteit van het personeel. Een selectie- en opleidingsuitdaging die er niet om liegt en die veel energie van de defensieorganisatie zal vergen.

Vóór de eerste 100 dagen na de milleniumwisseling om zijn, zal de nieuwe Defensienota zijn gepubliceerd. Thans is nog onvoldoende duidelijk of het een beargumenteerde visie wordt of een optelsom van politieke wensen. Het is in ieder geval te hopen dat de Defensienota meer langetermijnstabiliteit in de defensieorganisatie brengt.

De 21-ste eeuw zal zeker de nodige veranderingen laten zien. Vooral evolutionair van aard, maar wellicht ook revolutionair. Waar het allemaal toe zal leiden, zal pas tegen het einde van de volgende eeuw zichtbaar zijn. De lezers zullen daar dan geen deelgenoot meer van zijn. Wel zullen zij als 'spectator' de ontwikkelingen de komende jaren kunnen volgen. De 100 dagen grens, om de eerste ervaringen in april 2000 te evalueren en voorzichtig vooruit te blikken, zal daarbij weinig soelaas bieden. Maar de redactie belooft u dat de *Militaire Spectator* er in haar editoriaal van september 2009 op terug zal komen.